

П. Г. Удхаус

Джийвс и духът на Коледа

Писмото пристигна на шестнайсети декември със сутрешната поща, докато още закусвах. Тъй като бях подкрепил донякъде тялото и духа с кафе, яйца и бекон, реших да не протакам повече, а да цапардосам Джийвс с новината. Както е казал Шекспир, ако ще се прави нещо, да се прави без много размотаване. Верният ми служител щеше да бъде разочарован, ако не и огорчен, но в края на краищата малко разочарование никому не е навредило. Нека проумее, че животът не е само низ от удоволствия и изобщо не е шега работа.

– Джийвс!

– Да, сър?

– Получих писмо от лейди Уикъм. Кани ме за коледните празници в имението си Скелдингс. Така че имай грижата за необходимото. Ще отпратим на двайсет и трети. Повечко официално облекло, Джийвс, и няколко радващи окоото и селския пейзаж вълнени костюми за през деня. Предполагам, че ще поостанем там по-дълго.

Мълчание. Усетих смразяващия му поглед върху тила си, но забучих очи и лъжица в конфитюра и отказах да му го върна.

– Доколкото бях разбрал лично от вас, сър, вие възнамерявахте да отпътувате за Монте Карло непосредствено след Коледа.

– Знам, но това пътуване се отменя. Промениха се плановете.

– Много добре, сър.

Тъкмо тогава звънна телефонът и сложи точка на един твърде лепкав за мен момент. Джийвс вдигна слушалката.

– Да?... Да, госпожо... Много добре, госпожо. Ето го господин Ус-тър. – И той ми подаде инструмента с думите: – Госпожа Спенсър Грег-сън, сър.

Понякога си мисля, че с годините всепризнатият ум на Джийвс започва да дава фира. В разцвета на силите си за нула време би съобразил да уведоми леля Агата, че не съм си вкъщи. Изпепелих го с поглед и поех слушалката.

– Ало! Да? Ало? Ало? Бърти на телефона. Ало? Ало? Ало?

– Стига с това „ало“! – срязва ме кръвната роднина с обичайния си безпрекословен тон. – Не си папагал. За което много съжалявам, тъй като ако беше, щеше да имаш поне малко мозък в главата.

Крайно погрешен подход към един джентълмен рано сутрин, но какво можех да направя?

– Бърти – продължи тя, – разбрах от лейди Уикъм, че те е поканила в Скелдингс за Коледа. Ще отидеш ли?

– И още как!

– Тогава ще те помоля да се държиш прилично и да не ме излагаш. Лейди Уикъм е моя стара приятелка.

Не съм привърженик на подобни телефонни излияния. Очи в очи как да е, но по жицата – и дума да не става.

– Аз, естествено, ще се постарая, лелю Агата – отвърнах сковано и високомерно, – да се държа по начин, подобаващ на един английски джентълмен, гостуващ...

– Какво каза? Стига си мънкал! Научи се да говориш като хората!

– Казах добре.

– А така! Само да съм чула нещо... Има и друга причина, поради която настоявам да обуздаеш природното си скудоумие, доколкото това е във възможностите ти, поне докато си в Скелдингс. Там ще бъде и сър Родерик Глосъп.

– Какво!

– Не реви така! Щеше да ми спукаш тъпанчето!

– Добре ли чух... Сър Родерик Глосъп?

– Добре си чул.

– Да нямаш предвид Тъпи Глосъп?

– Имам предвид сър Родерик Глосъп. Това е единствената причина, поради която казах сър Родерик Глосъп. А сега, Бърти, искам да ме слушаш внимателно. Чуваш ли ме?

– Чувам.

– Тогава слушай. Най-сетне сполучих – след невероятни усилия и въпреки множеството неопровержими доказателства за противното – почти да убедя сър Родерик, че не си безнадежно умопобъркан. Така че той е готов да отложи произнасянето на присъдата си до следващата среща с теб. Затова от твоето поведение в Скелдингс...

Ала аз затворих телефона. Раздрусан до основи. Да. До корена на основите си.

Нека ви припомня фактите, свързани с въпросния Глосъп. Той е страховит чичка с плешива глава и вежди като тропически лес, а в професионално отношение лекува откачалки. Психиатър с други думи. И до ден днешен не мога да обясня как стана така, че веднъж най-неочаквано се оказах сгоден за дъщеря му Хонория – бъкащо от жизнена сила момиче, което ми цитираше Ницше на закуска и ме събаряше на пода със смеха си. Щастливото събитие бе предотвратено благодарение на поредица от събития, които непоклатимо убедиха татко й, че не съм с всичкия си. Оттогава насам той неизменно ме слага начело на списъка си „Откачалки, с които съм обявдал“.

Така че не ме обвинявайте за гложещото предчувствие, че дори по Коледа, когато духът на всеопрощение и доброжелателност към ближния е повсеместен, една моя повторна среща с този човек едва ли би ми се разминала безболезнено. Ако не беше основателната причина, поради която държах на пребиваването си в Скелдингс, направо щях да зачеркна мероприятиято от дневния ред.

– Джийвс – рекох, – разбра ли? Сър Родерик Глосъп също ще гостува на лейди Уикъм.

– Много добре, сър. Ако сте привършили със закуската, ще разчистя масата.

Студен и недостъпен. Нито капка съчувствие. Нито следа от прищичването на помощ, което така обичах да наблюдавам у него. Както и предполагах, новината, че няма да ходим в Монте Карло, го бе пронизала право в сърчицето на прикрит комарджия. Зад непроницаемата повърхност на Джийвс се крие спортен дух и аз много добре знаех колко го сърбят ръцете да се пробва на рулетката.

Но ние Устърови умеем да си наденем маската на мъжествената непоклатимост и да се оправяме и без хорската отзивчивост.

– Да, Джийвс, ако обичаш – казах гордо. – И ще те помоля да побързаш.

Отношенията ни продължиха да бъдат обтегнати през цялата следваща седмица. В начина, по който ми носеше сутрин чай в леглото, не можех да не забележа хладна съдържаност и дори безразличие. Докато ме откарваше с колата в Скелдингс, беше крайно резервиран и неприветлив. А когато в края на деня стягаше официалните ми дрехи за вечеря, от вниманието ми не се изплъзнаха насечените високомерни движения, с които надяна копчетата на ръкавелите. Всичко това бе твърде болезнено за чувствителната ми душа и затова реших, докато се излеждах в леглото сутринта на двайсет и четвърти, да проведа с него един задушевен разговор и да се оставя в ръцете на вроденото му здравомислие.

Същата тая сутрин се чувствах направо порозовял от доволство. Всичко беше минало като по ноти и масло... така ли се казваше? Както и да е. Домакинята, лейди Уикъм, беше притежателка на орлов нос и телосложение, което прекалено болезнено ми напомняше за леля Агата, за да се чувствам уютно в нейно присъствие, но иначе ме посрещна с подчертана доброжелателност. А щерка й Робърта (Боби) ме поздрави с радусиие, от което, няма защо да крия, сърчицето ми запърха лекокрило. Дори сър Родерик Глосъп ми се видя просмукал от духа на Коледа в краткия миг, в който го зърнах. Тъгълчето на устата му трепна като при

усмивка и той дори ми рече: „А! Млади момко!“ Не че беше кой знае какво, но от неговата уста беше равнозначно на лъв, доброжелателно близнал сладко агънце.

Така че животът в това декемврийско утро бе изпълнен с ласка и надежда и аз реших да си избистря отношенията с Джийвс.

– Джийвс – започнах, щом той се появи с изпускателната пара чаша.

– Да, сър?

– Искам да кажа нещо за повода, който ни докара тук. Смятам, че имаш право да чуеш фактите.

– Да, сър?

– Виждам, че анулираното пътуване до Монте Карло те изпълни с униние.

– Ни най-малко, сър.

– Така е, знам. Знам, че сърцето ти копнееше да изкараме зимата в добрата стара столица на греха и порока. Видях как ти грейнаха очичките, когато споменах, че ще заминем. Ти изпръхтя и пръстите ти зашаваха конвулсивно. Знам, знам. А сегашната промяна в набелязаната програма е като нажежен шиш през спортната ти душа.

– Ни най-малко, сър.

– Така е, така е. Не съм спял. Затова искам да ти внуша, Джийвс, че актуализацията на дневния ни ред не е в резултат на моя лекомислена прищявка. Не съм приел поканата на лейди Уикъм, защото съм повърхностен търсач на леки удоволствия, а понеже седмици наред със зъби и нокти съм се опитвал да я изкопча. За което имам не една уважителна причина, а цели две. Преди всичко нека те попитам – усеща ли човек духа на Коледа в едно леговище на покварата и греховността, каквото е Монте Карло?

– А нима човек желае да усети духа на Коледа, сър?

– Разбира се, че желае. Взemi например мен. Това беше първо. Но има и второ, Джийвс. Беше крайно наложително да присъствам в Скедлингс за Коледа, защото от сигурен източник бях дочул, че и Тъпи Глосъп ще е тук сред поканените.

– Искате да кажете сър Родерик Глосъп, сър.

– Не. Искам да кажа Тъпи Глосъп, който му се пада племенник. Може да си забелязал вече присъствието на един русоляв тип с неизменна малоумна усмивка. Това е Тъпи и аз от доста време драпам, за да го докопам. Защото имам да разчитвам сметки с този тиквеник. Чуй фактите, Джийвс, и отсъди нямам ли основания за намислената кървава баня. – Отпих от чая, защото устата ми пресъхна само при спомена за

злодейството, чиято невинна жертва бях аз. – Въпреки обстоятелството, че младият Тъпи е племенник на сър Родерик – източник сам знаеш на колко мои страдания, аз охотно другарувах с него както в нашия клуб „Търтеите“, така и извън него. В края на краищата, казвах си аз, не можем да държим човека отговорен за роднините му. На мен лично би ми било крайно неприятно, ако приятелите вземат да ми натякват за кръвната връзка с леля Агата. Аз съм човек с широки разбирания, нали така?

– Така е, сър.

– Та значи, аз търсех компанията на въпросния Тъпи и двамата добре се забавлявахме. А той знаеш ли как постъпи?

– Не, сър.

– Сега ще ти кажа. Една нощ след вечеря в „Търтеите“ Тъпи ме предизвика на бас, че няма да мога да премина над клубния басейн, като се държа за въжетата и халките. Аз се хванах, естествено, и много спортивно се понесох, докато не стигнах до последната халка. Едва тогава установих, че този изверг я бил праметнал през страничния парапет, така че аз увиснах над бездната, без шанс да завърна невредим при роднини и познати. Нямах друг изход освен да цамбурна във водата както си бях в строго вечерно облекло. А той ми се похвали, че често погаждал този номер на приятелите си. Затова искам да ме разбереш, Джийвс – ако не успея да му го върна тъпкано тук в Скелдингс, при огромния потенциал, който крият провинциалните имения, то аз няма да мога да се погледна в очите.

– Разбирам, сър.

Ала в маниера му продължи да витае нещо, което говореше за липса на разбиране, затова колкото и да бе деликатна темата, реших да сваля на масата и последните си карти.

– А сега, Джийвс, да пристъпим към най-съществената причина, поради която държа да изкарам Коледа в Скелдингс – тихо додадох и повторно потърсих утеха в чашата ароматен чай, защото усетих как страните ми се възпламеняват. – Работата е там, че съм влюбен.

– Нима, сър?

– Да. Нали видя госпожица Робърта Уикъм?

– Да, сър. – Ами... това е.

И помълчах, за да осмисли чутото.

– По време на престоя ни тук, Джийвс – продължих след малко, – несъмнено ще имаш възможност често да се сблъскаш в коридора с личната прислужница на госпожица Уикъм. При такива срещи го давай без задръжки.

– Моля, сър?

– Знаеш какво искам да кажа. Говори й колко съм свестен. Спомени за дълбините на необятната ми душевност. Тези работи винаги се разчуват. Разправи й за доброто ми сърце и как взех второ място в тазгодишния турнир по тенис на „Търтеите“. Една похвала никога не е излишна, Джийвс.

– Много добре, сър. Обаче...

– Обаче какво? – Ами, сър...

– Престани да хъкаш и мъкаш с този задгробен глас. И преди съм ти правил подобни забележки. Ще вземе да ти стане навик. Стегни се. Какво ти мъчи душата?

– Не бих искал да си позволявам волности, сър...

– Давай, Джийвс. Твоето мнение е винаги добре дошло. Винаги!

– Това, което исках да изтъкна, сър, ако ми позволите, е, че според мен госпожица Уикъм едва ли е най-подходящата...

– Джийвс – срязах го с леден глас, – ако имаш нещо против дамата, по-добре не го изричай в мое присъствие.

– Много добре, сър.

– А също и извън присъствието ми. Защо имаш зъб на госпожица Уикъм?

– Но моля ви, сър!

– Не, Джийвс, настоявам да чуя. Сега си говорим откровено. И друг път съм усещал неодобрението ти спрямо Боби. Искам да знам причината.

– Просто ми мина през ума, сър, че за джентълмен с вашите природни дадености госпожица Уикъм едва ли е най-подходящия спътник в живота.

– Какво ще рече „джентълмен с моите природни дадености“?

– Ами, сър...

– Джийвс!

– Моля да ме извините, сър. Фразата ми се изплъзна неволно. Исках да дам словесен израз на наблюдението си, че...

– Нищо не разбрах! Говори като хората!

– Искам да кажа, че след като ме насърчихте да изразя мнението си...

– Давай тогава.

– Много добре, сър. Накратко, сър, макар че госпожица Уикъм е очарователна млада дама...

– Колко си прав, Джийвс! Какви очи, а?

– Да, сър.

– Каква коса!

– Не ще и дума, сър.

– Каква жизненост, какъв темперамент!

– Много точно се изразихте, сър.

– Значи сме еднородни. Продължавай.

– Напълно признавам, че госпожица Уикъм притежава изброените похвални качества, сър, но от матримониална гледна точка...

– Каква гледна точка?

– Матримониална, сър. Отнасяща се до брачния съюз.

– А, ясно.

– От матримониална гледна точка не бих казал, че тя е подходяща партия за джентълмен с вашите дадености на характера. Не мога да приема, че ви подхожда. По мое мнение, сър, на госпожица Уикъм ѝ липсва сериозност и улегналост. Тя е твърде лекомислена и безразсъдна. За да бъде подходящ съпруг на госпожица Уикъм, един джентълмен би трябвало да притежава властна натура и изключително силен характер.

– Именно!

– Винаги бих се въздържал да ви препоръчам за спътница в живота една млада дама с тъй яркочервена коса. Рижата коса е начинът, по който природата предупреждава за надвиснала опасност, сър.

Вгледах се право в очите му.

– Джийвс, чуваш ли се какви ги плещиш?

– Извинете, сър.

– Пълни дивотии!

– Много добре, сър.

– Дрън-дрън!

– Много добре, сър.

– Много добре, сър... Искам да кажа, добре, Джийвс, това е всичко.

И аз сръбнах възмутено от чая.

Рядко ми се случва да докажа на Джийвс колко не е прав, но същата вечер ми се предостави такава възможност и аз незабавно се възползвах от нея.

– Във връзка с темата, която засегнахме рано тази сутрин, Джийвс – започнах на излизане от банята, докато той се грижеше за ризата ми, – бих се радвал, ако ми обърнеш още малко внимание. И те предупреждавам, че думите, които ще изрека, ще те накарат да се почувстваш пълен глупак.

– Нима, сър?

– Да, Джийвс. Направо ще се сгърчиш от неудобство. Но поне ще се научиш в бъдеще да не разпространяваш мненията си за хорските характери. Тази сутрин, ако не се лъжа, ти недвусмислено нарече госпожица Уикъм леконравна, повърхностна и дори фриволна. Така ли беше?

– Точно така, сър.

– В такъв случай това, което ще чуеш, ще те принуди коренно да промениш мнението си. Днес следобед излязохме двамата на разходка и аз споделих с нея преживяното по вина на Тъпи Глосъп в басейна на „Търтеите“. Тя ме слушаше с отворена уста, Джийвс, преливаща от топло женско съчувствие.

– Нима, сър?

– Да, Джийвс, преливаше от съчувствие. Но това не е всичко. Още преди да съм свършил разказа си, тя вече беше излязла с най-чудното, най-зрялото, най-мозъчното предложение как да предизвикаме у младия Тъпи преждевременно състаряване, заекване и нервни тикове.

– Твърде задоволително, сър.

– Точно така, задоволително. Оказа се, че в девическото училище, където госпожица Уикъм е получила своето образование, се налагало от време на време здравомислещите елементи на колектива да дават по някой друг назидателен урок на разни низши твари. И знаеш ли как постъпвали, Джийвс?

– Не, сър.

– Вземали една дълга пръчка и – сега следи неотстъпно мисълта ми! – завързвали в единия ѝ край голяма игла за кърпене на чорапи. Сетне в малките часове на нощта се промъквали в стаята на съответната твар, забивали иглата през завивките и промушвали грейката с топлата вода. Момичетата са къде-къде по-изтънчени и находчиви в тези начинания от момчетата, Джийвс. Ние в училище най-много да закрепим някоя кана с вода върху вратата на проявил се през деня злодей, но и през ум не би ни минало да постигнем същия ефект с такъв изискан научен метод. Та значи, Джийвс, това е планът, който госпожица Уикъм предложи за моята обработка на Тъпи. А ти смееш да я наричаш леконравна и несериозна. Всяко момиче, достигнало подобни върхове в интелектуалното си развитие, е достойно да ми бъде другарка в живота. Затова ще те помоля, Джийвс, когато се прибера довечера, тук в стаята да ме чака една яка дълга пръчка с хубава остра губерка на върха.

– Но, сър...

Аз вдигнах ръка.

– Нито дума, Джийвс. Пръчка, една на брой, губерка, голяма, остра, за кърпене на чорапи, една на брой, тук в стаята точно в единайсет и половина.

– Много добре, сър.

– Имаш ли представа в коя стая спи младият Тъпи?

– Бих могъл да установя този факт, сър.

– Ако обичаш, Джийвс.

След няколко минути той се върна с нужната информация.

– Господин Глосъп е настанен в Стаята над крепостния ров, сър.

– Тя къде се пада?

– Втората врата на етаж под нас, сър.

– Чудесно. Джийвс. Ризата готова ли е?

– Да, сър.

– Копчетата в ръкавелите ли са?

– Да, сър.

– Давай тогава.

Колкото повече си мислех за това начинание, наложено ми от будно чувство за граждански дълг и отговорност, толкова повече то ми допадеше. Не че съм отмъстителен. Просто усещах, както всеки на мое място, че ако допуснем на такива като Тъпи да им се разминава, цялата тъкан на Обществото и Цивилизацията ще загние и ще се скапе. Задачата, с която самоотвержено се бях нагърбил в името на всеобщото благо, криеше за мен житейски неудобства и неволи, защото предполагаше будване до късни доби и промъкване с кол в ръка по студени и мрачни коридори. Ала аз бях неустрашим. Не можех да изневеря на семейната традиция. Ние, Устърови, сме дали своя рицарски принос по време на кръстоносните походи.

Тъй като беше Бъдни вечер, веселбите, както и предполагам, продължиха до късно през нощта. Първо селският хор ни обсади с коледни песни, след това някой предложи да танцуваме, после седяхме и си приказвахме, в резултат на което се прибрах в стаята си чак към един часа. Като взех предвид всички евентуални усложнения, прецених, че едва ли ще е безопасно да тръгна по задачи преди два и половина. И дължен съм да призная, че само твърдата решимост и свръхчовешки усилия ме предпазиха от мушване под завивките и отдаване на пълна забрава. Вече не ме бива като едно време да се кокоря до ранни зори.

Така или иначе към два и половина всичко живо се спотаи и смълча. Отърсих от себе си паяжината на дремливостта, сграбчих пръчката с

иглата и отпраших по коридора. Когато стигнах Стаята над крепостния ров, натиснах дръжката, установих, че не е заключено, и влязох.

Предполагам, че за един професионален крадец, който се труди целогодишно на осемчасов работен ден, не е проблем да се озове в мрака на нечия спалня и незабавно да отпочне своята дейност. Но за човек като мен, без предварителен опит, много думи могат да се изрекат в полза на „дай да забравим цялата работа, да затворим вратата от външната страна и да се приберем на топло в леглото“. Успях да се преборя с първата минута само като призовах на помощ булдогската непоколебимост на Устърови и като си напомних, че изпусна ли тази възможност, втора надали ще ми се предостави. След минута коленете ми спряха да се удрят едно в друго и Бъртрам отново бе обичайната си мъжествена същност.

В мига на влизането стаята ми се видя непрогледна като мазе с въглища, но малко по малко взе да се прояснява. Завесите не бяха дръпнати до край и тук-таме прозираше по някоя част от интериора. Леглото се оказа срещу прозореца. Таблата опираше в стената, а другият му край, от който стърчаха крака, беше току до носа ми, което ми даваше възможност да посея свещеното семе на мъстта и тотчас се изнеса с желаната скоростивност. Оставаше само деликатният проблем с локализирането на грейката. Сами разбирате, че ако човек държи да изпълни подобна задача съдържано, без много шум и суетня, крайно нежелателно е да застанеш до леглото и да почнеш да мушкаш напосоки одеялото с игла за кърпене на чорапи. Затова преди да предприемете конкретни действия в тази насока е препоръчително да установите местонахождението на грейката.

Точно тогава бях насърчен от сочно изхъркване. Разумът ми подсказва, че мъж, способен на подобно изпълнение, няма да се разбуди от най-малкото. Пристъпих напред, много, много острожно прокарах ръка по завивката и напипах подутината. Нагласих иглата над нея, стиснах здраво пръчката и мушнах яко. Сетне измъкнах оръжието, прокраднах се към вратата и миг по-късно щях да съм в коридора, на път към заслужен отдых в топла стая, ако не се бе разнесъл оглушителен трясък, от който гръбнакът ми подскочи нагоре и за малко да пробие черепната ми кутия. Съдържанието на леглото се изправи дяволче от кутия и попита:

– Кой там?

Всичко това идва да покаже как и най-грижливо пресметнатите стратегически ходове могат да се окажат пагубни за кампанията. За да си осигуря безпрепятствен излаз от помещението, аз бях оставил

вратата отворена, а тя, пушината, да вземе да се тресне от течението.

Всъщност тогава не посветих нито секунда на размисли относно причината за звуковото оформление, тъй като други мисли се зароиха в главата ми. Дълбоко ме бе разтревожило откритието, че който и да се излежаваше в леглото, той в никой случай не беше младият Тъпи. Тъпи бе горд притежател на кресливо тенорче, а откъм възглавницата долетя кръстоска между Йерихонска тръба и тигър, оставен два дни на недоброvolна гладна диета. Измежду качествата, които липсваха на гласа, бих могъл да назова изтънченост, кадифеност, отзивчивост, човечност и онази галеща слуха доброта, която ни уверява, че каквато и магария да сме извършили, ние сме сред приятели.

Не се размотавах нито миг. С ловък отскок от място се метнах към изхода и хукнах през глава, като мимоходом не пропуснах да затръшна вратата подире си. Може да не съм гений в редица отношения, за което лея Агата охотно ще свидетелства по всяко време на деня и нощта, но поне знам кога бива и кога не бива да съм сред присъстващите. И тъкмо да проблесна като светкавица по краткия отрязък на коридора, който ме делеше от стълбите, когато нещо възпря полета ми с такова рязко придръпване, че за малко главата ми да продължи напред без мен. Представете си – в един миг съм самият порив, плам, целенасоченост и бързокрилие. В следващия – невидима сила слага скоростигжен край на този устрем и ме държи изопнат като куче на кашка.

Знаете ли, понякога Съдбата полага такива невероятни усилия да ви скрита там, където най-много боли, че човек неволно се пита струва ли си целият този напън да се борим с живота. Понеже нощта беше студена, както се полага на една нощ в края на декември, преди да се отправя по задачи, аз предвидливо се бях увил в топлия си вълнен халат. Та именно неговата пола бе преципана от вратата и бе опропастила моя порив.

Миг по-късно вратата се отвори, през процепа нахлу ярка светлина и онзи с гласа ме сграбчи за лакътя.

Беше сър Родерик Глосъп.

Настъпи застой в сцената. Близо секунда, ако не и повече, стояхме и взаимно се изпивахме с очи. Старият се беше вкопчил като пиявица в лакътя ми. Ако не бях по халат, а той по розова пижама на сини райета, неоткъсващ от мен поглед на кръволок, живата картина щеше да напомня за реклама в американско списание: опитен старец потупва младеж по ръката, а отдолу има текст: „Момчето ми, ако се абонираш като мен

за серията задочни лекции на школата в Осуего, щата Канзас, един ден може и ти да станеш трети заместник вицепрезидент на Консолидираната корпорация за производство на пили за нокти и шипки за вежди“.

– Вие! – възвърна най-сетне сър Родерик своя дар слово. И по този повод искам да оборя всички глупави твърдения, че не било възможно да се изсъска дума, несъдържаща буквата „с“. Неговото „вие“ бе продукт на гневна кобра и няма да издам никаква тайна като кажа, че то не се отрази благотворно на нервната ми система.

Съзнавах, че е редно да дам своя принос към светския разговор, за да не помисли човекът, че не съм възпитан, но най-доброто, което успях да изтръгна от пресъхналото гърло, бе кратко и глухо изблейване.

– Влезте вътре – продължи той монолога си и ме вкара в стаята. – Не е нужно да вдигаме на крак цялата къща. А сега – каза, след като затвори вратата и пошава зловещо с угоените гъсеници, които му служеха за вежди – бихте ли ме осведомили на какво дължа поредната ви проява на душевна неуравновесеност?

Вече се бях поокопитил и дори прецених, че един звънък, преливащ от жизнерадост смях може да разчисти пътя на нашето общуване.

– Не квичете! – ядоса се любезният ми домакин.

Явно звънността в смеха ми не бе съзвучна с намеренията ми. Стегнах се с мъжествено усилие на волята.

– Много съжалявам – изрекох бодро. – Работата е там, че... Помислих, че сте Тъпи.

– Ще ви помоля да се въздържате в мое присъствие от идиотския си жаргон. Бихте ли ми обяснили какво влагате в прилагателното „тъпи“?

– Ама то не е прилагателно. То е в известен смисъл съществително, поне така смятам. Мислех, че вие сте вашия племенник.

– Мислехте, че съм моя племенник? Откъде накъде аз ще съм собствения си племенник?

– Опитвам се да ви кажа, че взех това за неговата стая.

– Ние с племенника ми си разменихме стайте. Много мразя да спя на висок етаж. Страх ме е от пожар.

За пръв път от началото на непредвидената ни среща изпитах истински гняв. Несправедливостта на създалото се положение промуши душата ми и като забравих временно чувството, че съм премазан от обстоятелства, по-силни от мен и неподвластни на съдбата, аз впих в носителя на розовата пижама поглед, изпълнен с презрение и отврат. Всичките ми грижливо предначертани планове се бяха озовали на бунисчето само заради малодушния му страх от пожари и себичното

предпочитание да остави Тъпи да се пържи в огъня вместо него. Дори не пропуснах да изпръхтя с унищожителна презрителност.

– Смятах, че вашият прислужник ви е уведомил – продължи сър Родерик – за намерението да осъществим тази размяна. Аз го срещнах малко преди обяд и споделих с него плановете си.

Тук вече се олюлях. Да, олюлях се. Това на пръв поглед небрежно изказване ме сръга в стомаха без предварителна подготовка и наруши както физическото, така и душевното ми равновесие. Разумът ми не бе в състояние да възприеме информацията, че Джийвс през цялото време е знаел самоличността на обитателя на леглото, което възнамерявах да бучкам с губерки, и въпреки това ме е изпратил да се юрна главоломно към своята гибел, без да изрече дори една предупредителна дума. Може да се каже, че бях покрусен. Да, покрусен.

– Вие сте казали на Джийвс, че ще спите в тази стая?

– Казах му. Тъй като вие с племенника ми имате навика да общувате, реших да се предпазя от евентуалността да бъда спокоден от вас. Разбира се, и през ум не ми мина, че въпросното спокождане може да се осъществи в три часа през нощта. Какви са тези безобразия? – изведнъж се разпали той. – Какво е това шуране из къщата посред нощ? И какво държите в ръка?

Аз сведох поглед и с искрена изненада установих, че още стискам пръчката с иглата.

– Това ли? А, да.

– Как така „а, да“? Какво е това?

– Тя е една дълга история.

– Разполагаме с цяла нощ.

– Ето как стана тази работа. Ще ви помоля да върнете мисълта си с няколко седмици назад, когато си седях безобидно след обилна вечеря в „Търтеите“, никому немислещ зло, мирно храносмилещ и пушещ замислено цигара...

Прекъснах мемоарите си, защото той не ме слушаше. Беше зареял изцъклени очи по посока на леглото, от което се стичаше стройна струйка вода.

– Господи!

– ...цигара, разговарящ общително за туй-онуй...

Отново трябваше да млъкна. Той бе повдигнал завивката и се взираше в тленните останки на термофора.

– Вие ли сторихте това? – попита обезсилено с глас на обесен.

– Ъ... да. Всъщност, да. Тъкмо исках да ви разправа...

– А леля ви положи такива усилия да ме убеждава, че не сте невменяем.

– Не съм! В никой случай. Ако ми позволите да обясня...

– Няма да позволя.

– Всичко започна...

– Млък!

– Дадено.

Той се отдаде на йогистки дихателни упражнения през носа.

– Леглото ми е подгизнало!

– Та значи, всичко започна...

– Помълчете. – Продължи да диша тежко около половин минута. –

Бихте ли имали любезността да ме уведомите, идиот нещастен, в коя стая сте настанен?

– На горния етаж. Стаята с часовника.

– Благодаря. Сам ще я открия.

– Ъ?

Той шавна с вежди.

– Възнамерявам да прекарам остатъка от нощта във вашата стая, където – предполагам – леглото не е доведено до състоянието на жабешка обител. А вие се настанете удобно в това тук. Желая ви лека нощ.

Поколения Устърови са израснали по лагерите на кръстоносните походи, та сме свикнали с несгодите. Но да твърдя, че перспективата, пред която бях изправен, ме изпълваше с доволство, би означавало да се отклоня от истината. Един поглед към леглото ми стигна, за да разбере, че то става за спане само на златни рибки. След като се поогледах, спрях избора си на креслото. Свалих две възглавници от леглото, наметнах се с кожата, просната мирно пред камината, и се зах да броя овце.

Но все обърквах сметките. Грозното разкритие за черното предачество на Джийвс постоянно се вмъкваше между животните, а и с напредването на нощта ми ставаше все по-студено. Тъкмо се питах дали някога в живота си ще успея да заспя отново, когато нечий глас изрече досами лакътя ми: „Добро утро, сър“ и аз за малко да се срутя от креслото.

Можех да се закълна, че нито миг не съм склопил очи, а ето че завесите бяха дръпнати, в стаята струеше светлина и Джийвс стоеше до мен с поднос, съдържащ чаша горещ чай.

– Весела Коледа, сър.

Пресегнах трепереща ръка към живителната течност. Отпих глътка-две и моментално се ококорих. Болеше ме всеки измъчен крайник, главата ми тежеше като гърне, пълно със злато, но това не ми попречи да

впия в него гневен поглед и да дам словесен израз на напиращите отвътре чувства.

– Така ли смяташ? – рекох. – Всичко зависи от смисъла, който влагаш в прилагателното „весела“. Ако на всичкото отгоре си въобразяваш, че те очаква веселба, коригирай това си впечатление, Джийвс. – И като отпих още глътка, продължих със същия хладен глас: – Ще ти задам един въпрос – ти знаеше ли, че снощи в тази стая се е настанил сър Родерик Глосъп?

– Да, сър.

– Значи признаваш!

– Да, сър.

– И не ми каза!

– Не сър. Сметнах това за нецелесъобразно.

– Джийвс...

– Бихте ли ми позволили да обясня, сър.

– Обясни!

– Давах си сметка, че моето мълчание може да доведе до събития от твърде смушаващо естество, сър...

– Давал си бил сметка!

– Да, сър.

– Тогава те бива по сметките!

– Обаче прецених, сър, че каквото и да се случи, то ще е за добро.

Тук му беше мястото да вмъкна няколко свежи хапливи реплики, но той не ми предостави тази възможност.

– Прецених, сър, че предвид вашите настоящи възгледи, вие бихте предпочели отношенията ви със сър Родерик Глосъп и семейството му да бъдат по-скоро отчуждени, отколкото задушевени.

– Моите настоящи възгледи? Че какви възгледи имам аз?

– Възгледите ви относно матримониалния съюз с госпожица Хонория Глосъп.

През измъчените ми тела премина нервна тръпка. Джийвс разтвори пред мисълта ми нови, или по-скоро позабравени и занемарени простори. Изведнъж проумях какво има предвид и също тъй рязко осъзнах, че напразно съм корил този достоен мъж. През цялото време, докато съм си въобразявал, че ме е накусвал в кацата с нечистотиите, той всъщност се е чудел как да ме измъкне оттам. Също като в онзи разказ, който четох като малък, дето един пътник върви през гората в тъмна нощ и изведнъж кучето му го ръфва за крачола, а той му вика: „Чибя! Престани веднага с това безобразие!“, но онова не го пуска, а човекът се ядосва

страшно и почва да ругае, но кучето пак не го оставя и в този миг изгрява луната и той вижда, че стои на ръба на бездънна пропаст и само една стъпка го дели... Както и да е, схванахте мисълта ми.

Изумително как хората се отплесват, свалят гарда си и стават слепи за смъртоносните опасности, които ги обкръжават. Давам ви честната си дума – до този момент и през ум не ми беше минало, че леля Агата всъщност крои черни интриги да ме реабилитира пред сър Глосъп с едничката цел да бъде приет повторно в лоното му, ако правилно се изразявам, и впоследствие да бъде принесен в жертва на Хонория.

– Господи, Джийвс! – промълвих аз, пребледнял като платно.

– Именно, сър.

– Значи според теб бях изложен на опасност?

– Да, сър. При това много сериозна.

Изведнъж ми хрумна нещо обезпокоително.

– Но, Джийвс, ако поразмисли на спокойствие, сър Родерик няма ли да стигне до убеждението, че моята цел е бил младият Тъпи и че промушването на грейката е просто младежка лудория по коледно време, когато от всички блика радост и доброжелателност? Да не вземе да махне с ръка и да отmine случилото се с бащинска усмивка и снизходително поклащане на главата? Млада кръв и прочие? Тогава целият ти труд ще отиде на вятъра.

– Няма, сър. Не допускам подобна евентуалност. Това може и да е била първоначалната реакция на сър Родерик Глосъп, но едва ли се придържа към нея след втория инцидент.

– Какъв втори инцидент?

– През нощта, сър, докато сър Родерик спял във вашето легло, някой се промъкнал в стаята и пронизал грейката му с неидентифициран остър предмет.

Нищо не проумях.

– Какво! Нали не допускаш, че сомнамбулствам?

– Не сър. Това е бил младият господин Глосъп. Срегнах го тази сутрин малко преди да дойда тук. Беше в приповдигнато настроение и живо се интересуваше за самочувствието ви след инцидента. Той не си дава сметка, че жертвата му е била сър Родерик Глосъп.

– Господи, Джийвс, какво изумително съвпадение!

– Моля, сър?

– Как е възможно на Тъпи да му шукне съвършено същата идея като на мен? Или по-скоро като на госпожица Уикъм. Това ако не е тайнство. Направо чудо на чудесата.

– Не съвсем, сър. Доколкото ми стана ясно, той е заимствал въпросната идея от младата дама.

– От госпожица Уикъм?

– Да, сър.

– Да не искаш да кажеш, че след като ме подкокороса да продупча грейката на Тъпи, тя е отишла и му е пошущнала в ухото да стори същото с моята?

– Точно така, сър. Младата дама притежава изострено чувство за хумор.

Аз седях като халосай по главата. Побиха ме тръпки при мисълта, че за една бройка да си предложи сърцето и ръката на момиче, способно на двойствена игра с честната любов на един силен мъж.

– Да не ви е студено, сър?

– Не, Джийвс, просто потреперих.

– Премеждието, ако ми позволите да изтъкна, сър, би могло да внесе допълнителна светлина върху възгледите, които споделих вчера с вас относно госпожица Уикъм. Макар че младата дама в много отношения е очароват...

Вдигнах ръка.

– Думите са излишни, Джийвс. Любовта е мъртва.

– Много добре, сър.

Седях известно време и разсъждавах.

– Значи вече си се срещал тази заран със сър Родерик Глосъп?

– Да, сър.

– Как ти се видя?

– Превъзбуден, сър.

– Как така превъзбуден?

– Емоционално разпален, сър. Изрази силно желание да се срещне с вас.

– Какво ме съветваш?

– Ако се измъкнете през задния вход веднага щом се облечете, сър, бихте могли да пробягате разстоянието до селото незабелязан от никого, а там ще наемете кола, която да ви откара в Лондон. Аз ще пристигна по-късно с вашия автомобил и багажа.

– Какъв ти Лондон, Джийвс! А моята безопасност? А животът ми? Нали там е леля Агата!

– Да, сър.

– Тогава?

Той ме изгледа с непроницаеми очи.

– Най-благоразумно ще постъпите, сър, ако напуснете Англия, която и без това не е особено приятна по това време на годината. Не бих си позволил да диктувам действията ви, сър, но тъй като за утре така или иначе имате резервация за Синия експрес за Монте Карло...

– Че ти нали анулира резервацията?

– Не, сър.

– Мислех, че си го сторил.

– Не, сър.

– Нали ти казах.

– Да, сър. Не мога да си обясня как съм пропуснал. Просто ми се е изплъзнало от ума.

– Нима?

– Да, сър.

– Добре, Джийвс. В такъв случай – здравей, Монте Карло!

– Много добре, сър.

– Предвид стеклите се обстоятелствата, голям късмет извадихме с твоята разсеяност.

– Твърде благоприятно се получи, сър. Ако изчакате малко, ще отсоча до вашата стая и ще ви набавя подходящ за бягане през полето костюм.

КРАЙ

© 1930 П. Г. Удхаус
© 1997 Жечка Георгиева, превод от английски

P. G. Wodehouse
Jeeves and the Yule-tide Spirit, 1930

Сканиране: NomaD, 2007
Разпознаване и редакция: sir_Ivanhoe, 2007

Публикация:

П. Г. Удхаус
СТРИХНИН В СУПАТА...
И МНОГО ДРУГИ ИСТОРИИ
Английска

Подбор и превод от английски: Жечка Георгиева

Художествено оформление: Момчил Колчев

Печатни коли 38. Формат 84/108/16

ИК „КОЛИБРИ“, София, 1997

Печат: „АБАГАР“ ЕООД, В. Търново

ISBN 954-529-065-X

P. G. WODEHOUSE
Very Good Jeeves
Carry on Jeeves
Young Men In Spats
Eggs, Beans and Crumpets
Meet Mr. Mulliner
Mulliner Nights

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4536>]